SPRAVODAJCA OBCE LIPTOVSKÝ PETER

ROČNÍK VII. JÚN 2012 č. 1

Bude chodník a opravený park

Obecný úrad dostal cez Miestnu akčnú skupinu Horný Liptov 50-tisíc eur na rekonštrukciu chodníka, ktorá sa uskutoční od domu č. 175 až po kultúrny dom. Časť z týchto peňazí pôjde aj na obnovu parku v strede obce. V ňom sa zachová studňa, čiastočne sa vymení zeleň. Ako nás informovala starostka Anna Papajová s týmito prácami by sa malo začať niekedy v júni.

Menší grant - 200 eur dostala v týchto dňoch obec z Komunitej nadácie Liptov. Obecný úrad ho použije na kúpu zariadenia do materskej školy. O osude ďalšieho projektu zanedlho rozhodne budúcnosť. V rámci neho by sa na sídlisku mal opraviť chodník od bytovky č. 252 až po hlavnú cestu. Pri tejto rekonštrukcii by sa mali rozšíriť i parkovacie plochy, čo by na tejto ulici pomohlo aspoň čiastočne vyriešiť dlhodobo kritickú situáciu s parkovaním. Náklady na chodník sú odhadnuté na 50-tisíc eur. Liptovský Peter stojí aj pred celkovou rekonštrukciou verejného osvetlenia. Obecný úrad podal projekt rekonštrukcie na Slovenskú inovačnú a energetickú agentúru, ktorá by mala v najbližších dňoch rozhodnúť, či ho podporí. Náklady na úsporné osvetlenie 3. generácie predstavujú cca 200-tisíc eur.

V prípravnej fáze je projekt na ihrisko pre deti do dvanásť rokov, o ktorý sa obec bude uchádzať cez miestnu akčnú skupinu. Jeho realizácia si vyžiada 10 - 15-tisíc eur. V súčasnosti sa preň vyberá miesto, čo je vzhľadom na terajšie majetkovo-právne vzťahy dosť komplikované.

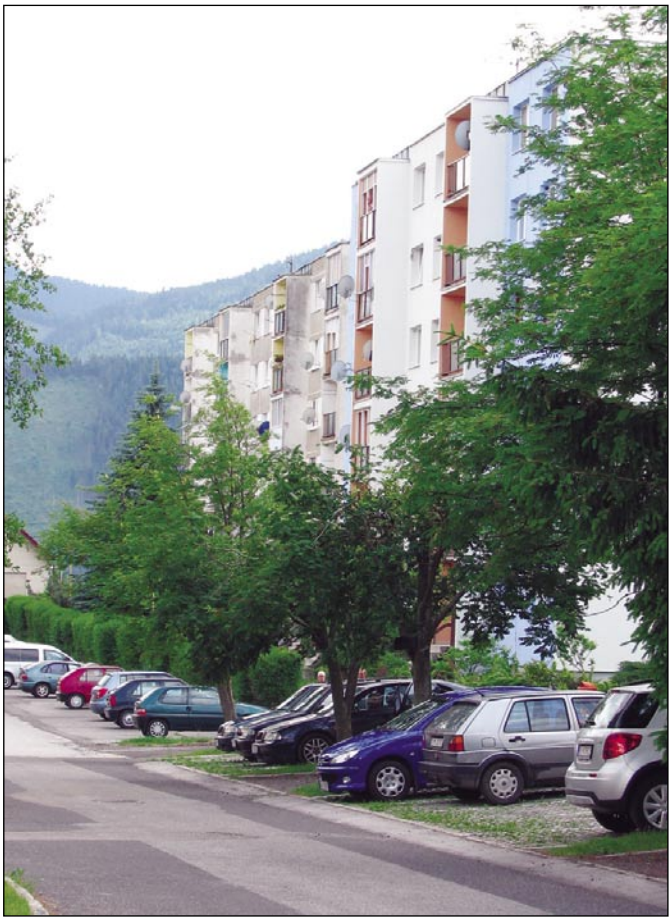

Hasili požiar na Rovnej holi

Od 29. apríla až do 2. mája zápasili hasiči s požiarom rúbaniska na Rovnej holi medzi Vyšnou a Nižnou Bocou. Na jeho likvidácii sa v ťažko dostupnom teréne zúčastnilo 57 hasičov a dva vrtuľníky ministerstva vnútra. Medzi nimi nechýbali ani členovia petranského dobrovoľného zboru: Matúš Chrupka, Marek Chrupka, Katarína Sochorová, Dušan Fiolek st., Matúš Milošiak, Michal Muráň, Martin Zuzaniak, Emil Klaučo, Milan Majer st. Počas dvoch dní tu všetci odviedli množstvo práce nielen pri hasení, ale i rozkopávaní zeme a tvorbe protipožiarnych pásov, ktorými spomaľovali jeho rýchle šírenie. Oheň sa totiž šíril nielen vďaka silnému vetru, ale aj koreňovými systémami, takže z pôvodných dvadsaťpäť ha sa rozrástol až na stotridsať.

Fibris inštaluje optickú sieť

Cez leto sa bude v Liptovskom Petre opäť trochu kopať. Spoločnosť Fibris plánuje rozšíriť sieť optických káblov aj do našej obce. Trasa výkopu je navrhnutá tak, aby sa dala prepojiť s dátovou sieťou v Liptovskom Hrádku. Optická sieť, ktorú Fibris zavádza po etapách k svojim klientom, umožní našim obyvateľom alternatívny prístup k využívaniu nových služieb firmy (televízia + internet + telefón FTTX). Práce na zavedení siete by sa mali skončiť ešte v tomto roku.

Mladí skončili na 6. mieste

Okresné kolo hasičskej súťaže mladých Plameň 2012 sa uskutočnilo na futbalovom ihrisku v Lipt. Petre 19. mája. Súťaže sa zúčastnilo 11 družstiev, medzi nimi aj tri družstvá dievčat vo veku 8 až 15 rokov. Naše družstvo mal na starosti Milan Majer ml. pod vedením inštruktorov Kataríny Sochorovej a Matúša Chrupku. Súťažilo sa v štafetovom behu, kombinácii CIF, požiarnom útoku s vodou a v prebore jednotlivcov. Peterské družstvo v tejto súťaži napokon skončilo na 6. mieste. Pekné počasie prilákalo na ihrisko aj množstvo divákov, ktorí nášmu družstvu svojim fandením poskytli výdatnú morálnu podporu. O dobrý priebeh súťaže sa postarali organizátori Okresný výbor DHZ, DHZ a Obecný úrad v Lipt. Petre. Víťazi z tejto súťaže postúpili do krajského kola. Deň pred tým, 18. mája, sa naši mladí požiarnici zúčastnili behu s olympijskou pochodňou obcou L. Peter v rámci putovania štafety „Posolstvo hrám XXX. Olympiády Londýn 2012".

Aktívni v máji boli aj naši dospelí dobrovoľní hasiči. Vo Važci sa 26. mája zúčastnili previerky pripravenosti dospelých a po nej za náš hasičský okrsok (Lipt. Porúbka, Lipt. Hrádok a Lipt. Peter) taktického cvičenia, ktoré sa konalo na Žiarcoch a bolo zamerané na nácvik lesného požiaru.

O škaredom Quassimodovi a krásnej Esmeralde

Majstrovstvá sveta v dogdancingu, čiže tanci so psom, sa konali v susednom Rakúsku, v rodnom meste Wolfganga Amadea Mozarta v Salzburgu, popri svetovej výstave psov. Tímy v zložení človek a pes prišli z Francúzska, Holandska, Švédska, Belgicka, Dánska, Fínska, Nórska, Ruska, Česka, Rakúska, Izraela a zo Slovenska. Okrem posledných troch krajín mal každý štát zastúpených štyroch reprezentantov, ktorým sa spočítali výsledné body dokopy a súťažili aj v kategórii družstiev. Najprestížnejšia súťaž sveta bola popretkávaná zvučnými menami dlhoročných tanečníkov, víťazmi známej medzinárodnej tanečnej súťaže Cruft's, Francúzom Thomasom Thierrym, Češkou Alenou Smolíkovou, alebo fínskou reprezentantkou Sini Eriksson, a veľa ďalších, v dogdancingovom svete, známych mien.

Rozhodkyne z troch štátov (Petra Malá - CZ, Donelda Guy - GB, Emmy Marie Simonson -DEN) pozorne sledovali výkony súťažiacich v Salzburg Arene a vyberali finalistov z dvoch divízií do nedeľného finále. V prvej divízii s názvom „heelwork to music," teda práca pri nohách psovoda v rytme hudby, Slovensko zatiaľ nemalo zastúpenie, no nesmeli sme chýbať v tej zaujímavejšej časti - v divízii Freestyle, kde psovod a pes nie sú obmedzení cvikmi, vzdialenosťou psa od psovoda ani inými obmedzeniami, a môžu vymýšľať divácky veľmi atraktívne vystúpenia s príbehom alebo konkrétnou tematikou.

My sme predviedli choreografiu o škaredom hrbáčovi Quassimodovi a krásnej Esmeralde, kde Arsinka zahrala rolu cigánskej dievčiny a ja zvonára. Organizačný chaos, počas ktorého sme museli na naše vystúpenie čakať v plnom prestrojení pri vstupe na tanečnú plochu dlhý čas kvôli zle zoradenej štartovnej listine, aj Arsinkine „ženské dni" spôsobili nielen obrovský stres, ale aj malý výpadok Arsinkinho sústredenia počas tanca, takže pri tvrdej konkurencii a vzácnej každej stotine bodu sme zostali za bránami finále. Nesieme si však so sebou obrovskú skúsenosť z tohto vôbec prvého štartu na majstrovstvách sveta a už teraz sa tešíme na septembrové majstrovstvá Európy v dogdancingu v Prahe, ktoré si nenechá ujsť širšia slovenská výprava.

Monika Olšovská

Navštívia Pieniny

Na koniec júna pripravila Jednota dôchodcov Slovenska pre svojich členov autobusový zájazd do Červeného Kláštora, Starej Ľubovne a Kežmarku. Aj keď mnohí tieto kúty severného Spiša už navštívili, cesta bude pre nich prínosom, pretože v historických pamiatkach, ktoré hodlajú navštíviť nie je núdza o novinky. Všetky totiž zmenili svoje expozície a návštevy v nich sú obohatené aj o zaujímavé programy.

• Deň matiek si 13. mája pripomenuli v kultúrnom dome naši škôlkári. Bohatým a dobre pripraveným programom si v sále rýchlo získali srdcia obecenstva. Najrozkošnejší boli práve tam, kde neboli najdokonalejší... Svojim vystúpením mamičkám určite spôsobili radosť, pretože okrem spokojnosti sa v ich očiach sem tam zaleskli aj slzy.

Všetky holiny už majú vysadené

Uplynulý rok bol pre Urbárske pozemkové spoločenstvo Liptovský Peter pomerne úspešný. Ako nás informoval jeho podpredseda Jaromír Hochmal ich hlavná činnosť sa vlani sústredila na likvidáciu drevín napadnutých podkôrnym hmyzom. Takto spracovali 900 m³ dreva, čo nie je veľa, ale na malé petranské spoločenstvo dosť. Podstatnejšie je, že skončili so ziskom a členom mohli vyplatiť aj tradičné podiely v normálnej výške. Jaromír Hochmal doplnil, že im peniaze zostali aj na pestebnú činnosť. V súčasnosti majú všetky holiny vysadené mladými stromčekami a teraz čakajú či sa ujmú. Tohtoročná jar bola totiž suchá a okrem toho sa v našich horách rozmnožil tvrdoň smrekový, nelietajúci chrobák, ktorý si pochutnáva práve na kôre mladých stromčekov. Ten im už stačil napadnúť 2 000 čerstvo zasadených stromčekov, takže ich museli presadiť. Upresnil, že tvrdoň smrekový má jednu zvláštnosť, mimoriadne mu chutí kôra stromčekov vypestovaných v lesných škôlkach a vôbec si nevšíma tie zo samovýsevu.

Zúčastnili sa v haluškovej súťaži

Ovčiarskej nedele, ktorá sa konala 27. mája v pribylinskom skanzene, sa zúčastnilo i petranské družstvo. Víťazstvo zo súťaže vo varení halušiek si tohto roku odniesli Jamničanky. Nášmu družstvu v zložení Evka Schlégerová, Ivka Gajdošová, Ivan Stupka a Pavol Schléger, nechýbala zručnosť ani dobrá bryndza, ale ako nám prezradili, skôr ich tradičný parťák a zabávač Emil Drugaj, ktorý si doma „užíval" maródku. Inak, petranské halušky chutili návštevníkom podujatia rovnako ako víťazné. Tí si okrem toho mohli na podujatí pozrieť aj súťaž v kvalite výrobkov z ovčieho mlieka, ukážky tradičných postupov spracovania ovčej vlny, či výrobu pastierskych hudobných nástrojov a riadu.

Ponory na Celinách

Na severozápad od Liptovského Petra, uprostred polí, v malom borovicovom hájiku sa ukrývajú dve geologické zvláštnosti. Určite je tu najkratší potok na Liptove. Má iba 50 metrov a pramení v močiariku nad hájom. Potom sa stráca v štrkovom závrte (jama, zvyčajne vo vápenci lievikovitého tvaru) a mizne, nikto nevie kam. Tomuto netypickému závrtu sa venovali aj jaskyniari. Ako nám o nej povedal Peter Holúbek zo Slovenského múzea ochrany prírody a jaskyniarstva, táto lokalita sa volá Celiny. Bez bližšieho komentára ju spomenul v Krásach Slovenska A. Droppa v roku 1971. „Niekedy na začiatku 90. rokov 20. storočia sme z iniciatívy P. Bellu, vtedajšieho pracovníka múzea túto lokalitu našli s M. Rybanským. V nej M. Rybanský spolu s Ľ. Holíkom vykopali 3 metre hlbokú sondu, ktorá sa však zaniesla vodou a zavalila. Tento ponor sa nachádza na dne závrtu s hĺbkou 3 metre a priemerom asi 15 metrov. Od západu priteká do neho vodný tok s výdatnosťou okolo liter za sekundu, ktorý sa stráca v južnej časti závrtu v hline medzi konármi bez náznaku vchodu do podzemia. V okolí sa našlo 3. 12. 2010 šesť ďalších závrtov s priemermi od 2 do 5 metrov. Nikde sa nenašlo odtopené miesto, ktoré by nasvedčovalo o prúdení vzduchu a tým aj podzemných priestorov. Po zvážení situácie by som navrhoval toto miesto zaradiť ako speleologicky zaujímavé miesto do Národnej databázy jaskýň po názvom Celiny bez dĺžky a hĺbky s komentárom sonda v ponorovom závrte. Zemepisné súradnice v systéme JTSK sú x-1195701,658, y-373418,43, nadmorská výška 672,507 metrov."

Na saniach za motorkou

Pomerne chladné počasie a večer pred tým studený dážď, trochu postrašili organizátorov (ObÚ) tohtoročného Medzinárodného dňa detí, ktoré sa konalo 2. júna na futbalovom ihrisku v Lipt. Petre. Napriek tomu prišlo množstvo detí aj s rodičmi, pre ktoré tu boli pripravené súťaže, sladké odmeny i zábava. Aj teraz sa najväčšej pozornosti tešila jazda na saniach ťahaných motorkou a hasičská pena, v ktorej sa vyšantili do sýtosti. Menšie deti zasa upútali tanečné kreácie Moniky Olšovskej s jej psíkmi i sedenie za volantom policajného auta, v ktorom si vyskúšali ako je to byť dospelým a zodpovedným.

Kde ležala Vitanová?

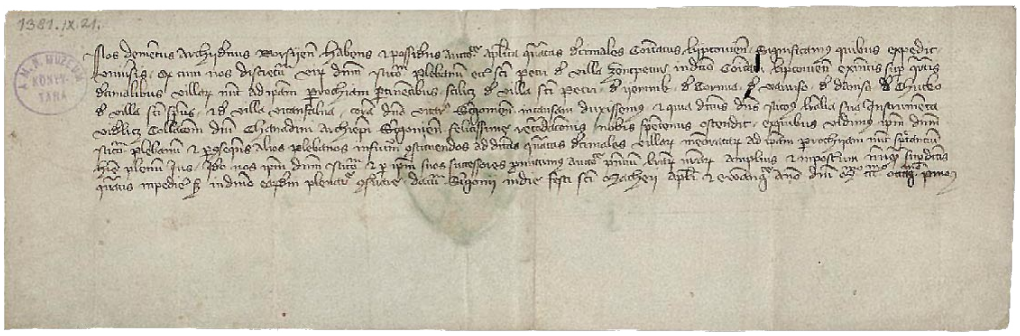

• Listina z roku 1380 uložená v Krajinskom archíve v Budapešti

Posledne sme si povedali niečo o zaniknutom kostole v Liptovskom Petre. S menami, ktoré odvial čas, nepriamo súvisí aj existencia stredovekej dediny Vitanová. V stredovekých listinách sa spomína pod názvom Vytanfyalyse, či Vitanfalua už v roku 1360. Podľa metácie (vymedzenia chotára) Uhorskej Vsi z roku 1380 dedina ležala juhozápadne od Liptovského Petra pri ceste smerom na Podtureň (v orig. viam ad ...Sentpeter de ...Vitanfalua - stará cesta z Liptovského Petra popri dialnici a starom cintoríne, pokračujúca smerom na L. Mikuláš popri hrobke a novom cintoríne).

Podľa Prof. F. Uličného z názvu dediny vyplýva, že Vitanová bola zemianskou osadou synov zemana Vitana a jej obyvatelia patrili do farnosti Svätého Petra a Pavla v Liptovskom Petre. Podľa údajov v žalobe archidiakona Demetera, ktorý v roku 1381 obvinil farára Mikuláša vo Svätom Petre v Liptove v súvislosti s vyberaním desiatku, tunajší obyvatelia odovzdávali farárovi v Liptovskom Petre štvrtinu desiatku. Svoje majetkové podiely tu mali v druhej polovici 14. storočia tak zemania Pongrácovci z Mikuláša, ako aj Potornajovci z Podturne.

Za pozornosť však prinajmenšom stojí iný pohľad na Vitanovú. Podľa kňaza a historika Š. N. Hýroša, ktorý pôvodný názov dediny čítal ako „Vycarysyaylise", išlo o zem Vikára Eliáša. Tvrdil, že to bolo pôvodné prepošstvo Svätého Petra v Liptove, ktoré už v 14. storočí vlastnil svetský majiteľ. Odvolával sa na rovnaké tvrdenie Mateja Bela. Podobne čítal názov dediny v dokumente z roku 1360 ako Vicaryasfyaylise aj Ján Beňko, ktorý ho však nekomentoval a potvrdil totožnosť dediny so spomínanou Vitanovou (possessio Vitanfalva). Zároveň vyvrátil tvrdenie I. Houdeka, ktorý dedinu stotožnil s Vitálišovcami.

V prípade Vitanovej tak máme v každom prípade doloženú existenciu dediny ležiacej medzi Liptovským Petrom a Podturňou, ktorá existovala v priebehu 13. - 14. storočia. O jej zániku dokumenty mlčia, rovnako ako aj o zániku ďalších dedín v majetku Potornajovcov v 14. storočí, ležiacich severozápadne od Vavrišova (Čutkovo, Danišovo a Svätý Duch). Všetky boli vypálené pravdepodobne koncom 14. storočia pri prechode poľských vojsk kráľa Kazimíra, ale na rozdiel od ostatných zničených dedín v okolí sa do týchto sídel už pôvodní obyvatelia nevrátili a svoje príbytky si nikdy neobnovili.

PhDr. Peter Vítek, kronikár obce

• Listina z roku 1381 uložená v Krajinskom archíve v Budapešti.

• Pohľad na napojenie pôvodnej cesty z L. Petra pri Podturni

Z obecnej matriky

K 1. januáru 2012 žilo v obci Liptovský Peter 1 377 obyvateľov.

Od 1. januára do 31. mája 2012 sa do obce:

- prisťahovalo 15 obyvateľov, z toho 6 mužov a 9 žien,
- odsťahovalo 19 obyvateľov, z toho 9 mužov a 10 žien,
- narodili sa 4 deti, z toho 1 chlapec a 3 dievčatá,
- zomreli 2 ľudia, z toho 1 muž a 1 žena.

K 31. 5. 2012 bol počet obyvateľov 1 375.

SPRAVODAJCA OBCE LIPTOVSKÝ PETER - Vydavateľ: Obecný úrad Liptovský Peter. Šéfredaktor: PhDr. Peter Laučík. Redakčná rada: Anna Papajová, Júlia Illešová, Dagmar Schlégerová. Adresa redakcie: Obecný úrad, Lipt. Peter 100, tel. č. 044/522 24 84, fax: 522 24 84, mail: liptovsky.peter@mag-net.sk. Distribuované zdarma. Registračné číslo: EV 3661/09.